

Novelltävlingen

Åland Skriver

Projektrapport 15.7.2022

Novelltävlingen Åland Skriver

Projektrapport

Innehållsförteckning

Bakgrunden och ramarna för tävlingen.....	2
Mål & syfte.....	2
Regler.....	2
Priser.....	2
Bidrag.....	3
Jury.....	3
Inspirationsdag.....	3
Publicitet.....	4
Antologi.....	4
Budget.....	5
Resultat.....	5
Prisutdelning.....	5
Antologi.....	6
Utvärdering av olika delmoment.....	6
Diskussion och idéer.....	8
Vägen framåt.....	8

Bakgrunden och ramarna för tävlingen

Novelltävlingen Åland Skriver hölls 9.2.2021-9.12.2021 i samband med firandet av Ålands hundraåriga autonomi och utgjorde det största enskilda litterära evenemanget under jubileumsåret. Idéen till skrivartävlingen föddes på initiativ av landskapets litteraturnämnd och Ålands kulturdelegationen. Tävlingen förverkligades i ett projektsamarbete mellan organisationen Åland 100 och Ålands landskapsregerings kulturbyrå som engagerade projektkoordinator Aino Waller redan tidigt under hösten 2020 för att facilitera både planeringen och genomförandet av skrivartävlingen.

Mål & syfte

Tävlingens mål var att locka fram texter i syfte att fira Ålands 100-åriga självstyre genom att stimulera kreativt skrivande på Åland med omnejd och på så sätt både utöva den kreativa frihet som skrivandet erbjuder samt hylla det svenska språket som ligger i kärnan av den åländska autonomin.

Regler

Tävlingsdeltagare måste ha fyllt 18 år före 9.6.2022 (då prisutdelningen ursprungligen var tänkt att hållas) och ha en koppling till Åland. Varje deltagare kunde skicka in upp till tre bidrag under samma eller olika pseudonymer, och alla bidrag behandlades av juryn anonymt, så att författarnas uppgifter kopplades till texterna först efter att vinnarna utsetts. Anonymiteten upplevdes som viktigt eftersom den möjliggjorde en likabehandling av alla texter/författare. På förfrågan godkändes även texter samförfattade av två personer.

Varje sida i varje bidrag måste vara försedd med ett sidnummer samt novellens namn och författarens pseudonym för att säkerställa att läsningen av utskrifterna skedde så smidigt som möjligt.

När det gällde kopplingen till Åland formulerades punkten i regelverket relativt öppet eftersom man ville lämna lite tolkningsutrymme i frågan för deltagaren samt för att det visade sig vara ganska svårt att ge en bra definition på en acceptabel koppling som inte skulle begränsa deltagandet för mycket, med tanke på till exempel bortaålämningar som förlorat sin hembygdsrätt, sommarålämningar, osv.

Priser

Priserna för tävlingen var 4000, 2000 och 2000 euro för första respektive andra och tredje plats. På basis av diskussioner som förts i litteraturnämnden och kulturbyrån bestämdes det att det inte skulle särskiljas mellan andra och tredje priset så mycket, utan att förstapriset lyftes och de två andra kunde upplevas som likvärdiga. Utöver dessa priser valdes en deltagare ut till vinnare av en plats på en skrivarkurs under sommaren 2022 vid Nordens Folkhögskola på Biskops-Arnö med full sponsring från projektet Åland Skriver. Detta förankrades i ett tidigt skede hos Mats Lundborg, rektor vid Norden Folkhögskola Biskops Arnö.

Vinnaren till kursplatsen valdes fristående och tillägnades bidragsgivare som bedömdes ha bästa förutsättningar och potential att tillgodogöra sig skrivarkursen.

Vid genomläsning av bidragen bestämdes det att juryn även skulle dela ut två hedersomnämningen eftersom många inkomna texter höll en så hög nivå.

Bidrag

Tävlingsbidragen lämnades in antingen digitalt via e-post som PDF-fil eller skickades in per vanlig post till landskapsregeringen. Bidragen som skickades in via e-post togs emot av landskapets projektkoordinator Aino Waller, som separerade författarnas kontaktuppgifter från texterna och delade texterna vidare med juryn via en Teams-sajt försedda enbart med en pseudonym som kopplade texten till en anonym författare. Under tävlingstiden fanns projektkoordinatorn tillgänglig via e-post för allmänhetens frågor angående tävlingen.

Alla bidrag fanns tillgängliga för jurymedlemmarna på en delad Teams-sajt, där inkomna bidrag sparades och kunde läsas som PDF-filer genom länkar som fanns i excel-matris tillsammans med inlämningsdatumet, novellnamnet och pseudonymen. De bidrag som skickades in per vanlig post skannades in och delades med jurymedlemmarna på samma sätt som övriga bidrag, genom delade sharepoint-filer i PDF-format på Teams-plattformen.

För att underlätta läsningen av den stora textmängden skrevs alla bidrag ut under jullovet 2021–2022 på juryns begäran och skickades till samtliga jurymedlemmar per vanlig post. Om utskrivna bidrag för en eller annan anledning inte nådde fram till mottagaren i detta skede hade jurymedlemmarna möjligheten att skriva ut själv direkt från sharepoint-dokumenterna som de hade tillgång till via Teams.

Jury

Till juryn valdes en medlem från Finland, en från Åland och en från Sverige. Man ville ha en medlem från varje område för att skapa en bred representation av och kännedom av det svenskspråkiga litterära fältet. Juryn bestod av författare och journalist Daniel Sjölin (Sverige), författare och journalist Gustaf Widén (Åland) samt forskare Julia Tidigs (Helsingfors). Alla tre jurymedlemmar hade, förutom sina litterära meriter, även tidigare erfarenhet av juryarbete, vilket underlättade arbetet avsevärt.

Arvodet för juryarbetet var 3000 euro/medlem, och utöver det stod kulturbyrån för juryns resekostnader samt logi vid ett jurymöte på Åland, paneldiskussionen under Mariehamns Litteraturdagar samt prisutdelningen. Logi under resor utanför Åland (till exempel övernattning i Åbo på vägen till Åland från Helsingfors) beviljades inte. Arvodet omfattade jurymedlemmarnas deltagande i alla tre tillfällen (även om idén till paneldiskussionen kom fram under projektets gång) samt läsandet och bedömandet av bidragen och ett virtuellt jurymöte i december 2021 som innefattade en preliminär diskussion om bidragen och bedömningsgrunderna.

Inspirationsdag

Tävlingen pågick 9.2.2021-9.12.2021, med en digitalt förmedlad inspirationsdag ledd av prisbelönta författaren Nina Wähä och publicerad på landskapsregeringens hemsida 9.3.2021. Inspirationsdagen inleddes med ett samtal om litterärt skapande mellan Nina Wähä, journalisten och debutaktuella författaren Zandra Lundberg samt projektkoordinatorn Aino Waller.

Under inspirationsdagen berättade Nina Wähä om sin egen skrivande process, om novellskrivande i allmänhet och om var man kan hitta inspiration till sitt skrivande. Inspirationsdagens syfte var att ge synlighet till tävlingen samt uppmuntra skrivintresserade personer att delta i tävlingen.

Publicitet

Tävlingen utlystes i papperstidningar både enskilt och tillsammans med andra Åland 100-evenemang. Strax före tävlingstiden inledning hölls ett pressmöte på Mariehamns Stadsbibliotek med Ålandstidningen, Nya Åland och Ålands Radio närvarande. Projektkoordinatörerna skapade en egen facebook-sida för tävlingen. Senare under och efter tävlingen skickades ut pressmeddelande. Publicitet för tävlingen skapades även via delbara inlägg på sociala medier (instagram och facebook) samt på landskapsregeringens hemsida. Instagram-inläggen publicerades av Åland 100-kommunikatören Sara Limnell och facebook-inläggen av projektledare Aino Waller på hemsidan för eventet Åland Skriver. Dessutom skrev Ålandstidningen och Nya Åland om tävlingen under tävlingstiden. Ålands Radio sände ett par inslag med information om tävlingen samt en kort intervju med projektledaren Aino Waller.

För att synliggöra tävlingen engagerades tre skribenter som ambassadörer, Jorunn Lavonius, Norah Lång samt Martin Högstrand som ställde upp med bild och citat om varför de skriver. Bilderna tillsammans med citat publicerades på sociala medier. Ambassadörerna ställde upp frivilligt på förfrågan av projektkoordinatörerna och fick inget arvode för sitt engagemang.

Projektet hade samarbete med Mariehamns Stadsbibliotek, där Åland Skriver fick en egen "novellhylla" på en synlig plats nära utlånings/informationsdisken. I hyllan placerade personalen litteratur som kunde ses som relevant med tanke på tävlingen: novellsamlingar, böcker om skrivande och kreativitet, mm. Hyllan var markerad med en banderoll som bar logon och namnet för tävlingen. Planscher med information om tävlingen placerades ute i staden på olika ställen.

Under Mariehamns Litteraturdagar 26.3.2022 var juryn på projektkoordinatörernas initiativ (i samarbete med Litteraturdagarnas koordinator Sheyda Shafiei) bjuden till en paneldiskussion om hur man bedömer litterära texter. Paneldiskussionen modererades av författaren Nina Wähä som även hade övriga uppdrag under litteraturdagarna. Tanken med paneldiskussionen var att både skapa synlighet för tävlingen och ge publiken en sällsynt möjlighet att bekanta sig med diskussionen och tankarna "bakom scenerna" för en litterär tävling. Paneldiskussionen lockade många åhörare och utgjorde ett bra delmoment i att bygga upp stämningen inför prisutdelningen som ägde rum nästan exakt en månad senare.

Antologi

För att ta vara på den kreativitet och de alster som kommit fram under tävlingen avser kulturbyrån ge ut en antologi som består av de vinnande novellerna samt hedersnämnda bidrag tillsammans med flera av juryn utvalda tävlingsbidrag.

Efter prisutdelningen kontaktades författarna av texterna som inte prisbelönats i tävlingen men som valts ut av juryn till antologin. Alla förutom en av de kontaktade författarna gav sitt samtycke till att deras novell fick publiceras i en antologi som enligt planen ska ges ut under hösten 2022.

Budget

Den sammanlagda budgeten för planeringen och genomförandet av novelltävlingen Åland Skriver var 40 000 euro.

Resultat

Sammanlagt lockade tävlingen 175 novellbidrag.

Några bidrag lämnades in efter utsatt tid och beaktades därmed inte.

Förstapriset i tävlingen tilldelades novellen "Ur far Johannes Album" av Camilla Lindberg. Andra respektive tredje priset gick till Jorunn Lavonius för novellen "Tiny happy dream house" och Lucas Hermans för "I väntan på guding".

Eftersom bidragen generellt hållit en väldigt hög kvalitet valde juryn att också dela ut två hedersomnämningen, som tillföll Ulrika Nettelblad för novellen "Frågor och svar" och Fanny Ekqvist för "Arbetsdag".

Till kursen "Skriva roman" under ledning av prisbelönta författaren Andrzej Tichý vid Nordens Folkhögskola på Biskops-Arnö valdes tävlingsvinnaren Camilla Lindberg.

Prisutdelning

I ett tidigt skede planerades prisutdelningen som ett hybrid event som skulle kunna hållas helt digitalt om vårens coronaläge på Åland inte hade tillåtit att samlas fysiskt på ett ställe. Som tur var så hade coronaläget på Åland lättat betydligt före prisutdelningen, och så gott som alla restriktioner på sammankomster hade upphävts före det var dags att dela ut priserna i tävlingen.

Prisutdelningen, som var ursprungligen tänkt att hållas samtidigt med övrig 100-årsfirande på självstyrelsedagen 9.6.2022, hölls på bokens dag 23.4.2022 på Mariehamns Stadsbibliotek. Beslutet att tidigarelägga prisutdelningens tidpunkt baserade sig på tanken om att en prisutdelning under självstyrelsedagen kunde ha krockat med många andra inslag av firande, och dessutom passade bokens dag väldigt bra för just en litterär prisutdelning. På prisutdelningen närvarade jurymedlemmarna Daniel Sjölin och Gustaf Widén. Julia Tidigs var förhindrad från att delta.

I egenskap av ordförande för litteraturnämnden höll Gustaf Widén ett välkomsttal där han även pratade om den åländska litteraturens historia. Tomi Riitamaa, journalist och doktor i litteraturvetenskap, höll ett anförande som reflekterade över den åländska litteraturens gränser och eller gränslöshet. Musikaliska inslag i form av melodier "diktsatta" av Isabella Sarling framfördes under prisutdelningen av musikartisten Johanna Grüssner.

Under ceremonin presenterades pristagarna och hedersomnämnda författare med varsitt diplom och varsin blombukett. Av pristagarna närvarade under prisutdelningen vinnaren Camilla Lindberg och tredjepristagaren Lucas Hermans, medan andrapristagaren Jorunn Lavonius kunde inte närvara. Både pristagare och hedersomnämnda underrättades angående deras tävlingsframgång två veckor före prisutdelningen för att facilitera deras deltagande i ceremonin samt insamlande av uppgifter för utbetalning av prissummorna.

Hedersomnämnda Ulrika Nettelblad fick sitt diplom på plats, medan Fanny Ekqvist hade förhinder att delta.

Antologi

För att förvalta den textuella "skörden" från novelltävlingen avser kulturbyrån att ge ut en antologi bestående av de tre vinnande texterna, en av de två hedersomnämnda texterna (den andra hedersomnämnda textens författare har bett att få bearbeta sin text vidare för eventuell senare publikation på annat håll) samt fem till av juryn utvalda varierande tävlingsbidrag. Alla berörda författare har kontaktats efter prisutdelningen och alla förutom en har gett sitt samtycke till publicering. Några författare ställde frågan om ett eventuellt författararvode för publicerade texter, men projektet har inte budgeterat för en arvodering av texterna. Publicerade författare tilldelas ett eller två gratis exemplar av antologin.

Antologi sammanställs under hösten 2022 och trycks i 250 svartvita exemplar.

Utvärdering av olika delmoment

Reglerna fastslogs före tävlingen började, och i stort sett utgjorde de ett stabilt och välfungerande underlag för tävlingen. Några saker, såsom tävlingens tidsramar, om två skribenter fick författa en novell tillsammans, och om man fick göra ändringar i redan inskickade texter, behövde specificeras under tävlingens gång. Den i regelverket krävda kopplingen till Åland hos deltagare väckte några frågor som besvarades av projektkoordinatören under tävlingens gång. Eftersom man inte definierat vad en koppling bör innebära, frågade potentiella deltagare i skrivartävlingen om deras koppling var tillräcklig. Frågorna övervägdes från fall till fall och kopplingen upplevdes vara tillräcklig i varje enskilt fall.

Att engagera **projektkoordinatören** i ett tidigt skede före tävlingen var nödvändigt för att hon då hade bästa möjliga utgångsläge för att ta fram ett regelverk och en kommunikationsplan, engagera jurymedlemmar och inspiratör samt lägga upp Teams-plattformen för delandet av bidragen. Samarbetet med kulturbyrån löpte på friktionsfritt och den nära kontakten underlättade arbetet då det ständigt fanns ett bollplank för projektkoordinatören att diskutera olika möjligheter och lösningar med.

Juryarbetet lyckades bra. Sammansättningen av juryn visade sig erbjuda precis den mångsidiga erfarenhetsbas som man önskat, och medlemmarna hade lätt att komma överens angående val av vinnare, hedersomnämningen och de övriga antologibidragen. Alla jurymedlemmar hade tillgång till texterna så fort de lämnats in, eftersom de kunde läggas upp omgående på den delade Teams-plattformen. Efter tävlingstidens utgång skrevs alla bidrag ut för varje jurymedlem på deras uttryckliga begäran, vilket gav juryn en ännu bättre överblick över bidragen och underlättade bedömningsarbetet.

De två **jurymöten**, ett virtuellt och ett fysiskt möte, löpte på effektivt och tjänade sitt syfte. Det förstnämnda virtuella mötet ägde rum i december efter tävlingstidens utgång. Under mötet diskuterades ytterligare detaljer angående hur juryn ville jobba vidare med sitt uppdrag samt det senare, fysiska mötet där vinnarna slutligen skulle bestämmas. Det andra mötet hölls på Åland i landskapsregeringens mötesrum i februari med en gemensam lunch i självstyrelsegårdens matsal. På båda dessa möten var alla tre jurymedlemmar närvarande.

Juryns andra uppdrag, paneldiskussionen under Mariehamns Litteraturdagarna i slutet av mars och prisutdelningen i slutet av april, lyckades enligt förväntan. Daniel Sjölin kunde inte närvara i paneldiskussionen som sköttes av Gustaf Widén och Julia Tidigs.

Det fanns vissa frågetecken bland juryn angående eventuell tilläggsersättning för uppdraget under Mariehamns Litteraturdagarna, men det bestämdes att uppdraget var en del av juryns arbete. Denna gång kom idén till deltagandet i litteraturdagarna först efter att juryn redan var engagerad och i gång med sitt arbete, men i framtida projekt vore det bra att specificera exakt vad som ingår i juryuppdraget före dess inledning för att undvika förvirring och osäkerhet.

Bidragen var många och behövde dokumenteras och kategoriseras omgående, vilket skapade arbetsintensiva tider för projektkoordinatorn mot slutet av tävlingstiden (då de flesta bidragen skickades in). Även om man redan i tävlingsreglerna klart och tydligt hade konstaterat att ingen feedback skulle ges för enskilda bidrag utöver de vinnande bidragen som skulle få en skriftlig motivering av placeringen, kom det in flera förfrågningar om feedback från deltagare till projektkoordinatorn. Under framtida tävlingar kunde man understryka detta redan i ett tidigt skede i pressmeddelanden, pressmöten, osv. för att undvika det extra arbete som alla onödiga förfrågningar kan orsaka.

En annan **bidragsrelaterad fråga** som dök upp sent i tävlingen var att vissa som redan lämnat in sina bidrag ville skicka in en korrigerad version senare, vilket återigen skapade mera jobb för både juryn och projektkoordinatorn. En deltagare ville dra in sin text när han började ana att han inte skulle vinna. En deltagare som valts ut till antologin ville inte ge sitt samtycke till att texten skulle publiceras. Detta skedde efter att juryn redan avslutat sitt uppdrag, vilket ledde till att man nu istället för 10 texter bara ska ge ut 9 texter från tävlingen, vilket är synd eftersom det säkert hade funnits andra bra texter värda att tillgängliggöra för en bredare läsarkrets. Angående antologin så fick projektkoordinatorn även förfrågan från berörda författare om ett eventuellt arvode för publicerade texter. Även detta kunde skrivas in i reglerna - att deltagandet innebär att författaren ger sitt samtycke för en eventuell publikation; det finns ingen anledning att samla in och utvärdera texter i en tävling som inte kan låta allmänheten läsa de bästa texterna.

Tävlingens syfte, att stimulera kreativt skrivande på Åland, nåddes med råge. Några åtgärder hade dock eventuellt **kunnat öka antalet deltagare** ytterligare:

1. En egen hemsida som projektkoordinatorn hade kunnat uppdatera direkt med aktuella nyheter om tävlingen, bilder, osv.
2. En egen instagramkonto där man kunnat göra flera inlägg vid lämpliga tidpunkter. Eftersom tävlingen var kopplad till Åland 100, var skrivartävlingen en del av en instagramkanal som delade ut information om alla evenemang under Åland 100. Kanalen fungerade fint på många sätt, men det är fördelaktigt att kunna planera en annan tidsmässig dynamik för inlägg om en tävling som pågår under sex månaders tid än till exempel ett event som sker under en dag eller en vecka. En längre tävlingstid sätter helt unika utmaningar men erbjuder även unika möjligheter för kommunikationen, vilket kanske inte kunde utnyttjas till fullo när man enbart fick vara med på ett hörn av en större kommunikativ helhet.
3. Tävlingen lockade deltagare genom tre fina vinster samt en eftertraktad kursplats på Biskops Arnö. Tävlingen hade eventuellt gynnat ytterligare om man hade kunnat gå ut redan före tävlingsstarten med information om att de bästa bidragen skulle ges ut i en antologi. Löftet om en trycksak kan antas vara en lockande "vinst" i sig.

Diskussion och idéer

Trots att samtliga bidrag inte var skrivna av olika författare, kan resultatet för tävlingen bedömas som utomordentligt. Även jämfört med till exempel Svenska folkskolans vänners stora, etablerade novelltävlingar Solveig von Schoultz och Arvid Mörne ter sig resultatet som en succé: den senaste Solveig von Schoultz-novelltävlingen år 2021 lockade rekordmånga bidrag, vilket var 198 stycken, medan Arvid Mörne-tävlingen för noveller under samma år samlade in 150 bidrag.

En succé som detta, dvs ett lyckat försök att stimulera kreativt skrivande på Åland, är förstås glädjande och visar att tävlingen var ett viktigt inslag under jubileumsåret - det verkar finnas en efterfrågan för evenemang som erbjuder möjlighet till litterärt skapande på Åland. Frågan som dock kvarstår i efterdyningarna av det gensvar som allmänheten gett till tävlingsarrangören i form av ett stort visat intresse är hur man väljer att förvalta det visade intresset och hur man på bästa sätt kan ta vara på den kreativa potential som uppenbarligen för tillfället finns på Åland. Även i omvärlden verkar intresset för skrivandet i olika former ha ökat under de senaste åren, och på många håll ordnas större och mindre tävlingar, skrivarkurser och -grupper, osv. Underlaget för skrivande verksamheter verkar vara starkt på Åland, och därför är det viktigt att föra diskussionen om framtida planer vidare omgående. Vad är Ålands framtida roll som kulturförvaltare inom den litterära scenen? Kunde man tänka sig att öka antalet författarbostäder, kurser och virtuella skrivargrupper? Kunde Åland profilera sig ännu starkare som en oas för författare och skrivande i allmänhet? Utöver antologin som ska ges ut under hösten 2022 är projektet Åland Skriver avslutat. Den skrivande ivern finns dock kvar på Åland och bör beaktas som en kulturskatt som behöver förvaltas på ett sätt som kommer samtida och kommande generationer till gagn.

Vägen framåt

Även om samhällets resurser för kulturutövning kan antas minska åtminstone tillfälligt på kort sikt på grund av inflationen och det pressande världsläget, kan kultur och kreativitet ses som något som på längre sikt har ett värde utöver det konstnärliga, estetiska och kulturella: i områden där man långsiktigt satsat i en kulturpolitik som engagerar olika delar av samhället både ideellt och professionellt kan man se en positiv korrelation mellan det allmänna välmåendet och kultursatsningarna. Därför bör satsningar på kulturprojekt som stimulerar deltagande i kreativa åtaganden ses som ett folkhälsoarbete som lägger grunden för en mångsidig och inkluderande existens där tankar, känslor och minnen får plats och där alla får komma till tals på lika villkor.

På annat håll (till exempel i Sverige) har man på senaste tid börjat utnyttja digitala möjligheter när det gäller att samla skrivande grupper eller publicera skrivna alster. Många alternativ, såsom Google Classroom, Zoom och Teams finns tillgängliga utan kostnad för en bred publik där det finns internetåtkomst. Åland har fördelen att njuta av avancerade digitala möjligheter som, trots de relativt knappa kulturresurser och en gles befolkning, kan facilitera flera virtuella bokcirklar, digitala skrivarkurser och virtuella skrivargrupper även här på Åland. Skrivarcirklar kan på sikt vara en kreativ primus motor för skrivartävlingar, läsningar, osv. Det återstår att se vilken väg man väljer att gå på Åland när det gäller en fortsatt stimulering av kreativt skrivande och hur detta kommer att återspeglas i det kulturpolitiska programmet, men en sak är säker: det vore viktigt att fortsätta arbetet med att stimulera kreativt skrivande nu när vi är i gång.